

Programrådsmöte 2010-10-13 nr 23

Ledamöter

Hilde Nybom, SLU

Torbjörn Ebenhard, CBM

Maja Pettersson, LRF/GRO

Morten Rasmussen, NordGen

Lena Ansebo, NordGen

Göran Svanfeldt, FOR

Martin Sjødahl, Jordbruksverket
(ordf.)

Annette Olesen, Lantmännen SW Seed AB (e.m.)

Anna-Gretha Eriksson, Riksantikvarieämbetet

Mats Havström, Göteborgs botaniska trädgård

Maria Nyman-Nilsson, Fredriksdals museer & trädg.

Helena Persson Hovmalm, Pomologiska sällskapet

LRF/GRO, Sida och Formas var inte
representerade

Samordnare

Eva Jansson, CBM

Sekreterare

David Ståhlberg, Jordbruksverket

Övriga

Linda Qvarnemark, Jordbruksverket och Roland von Bothmer, SLU deltog under informationspunkter om köksväxtregler respektive nästa fas av POM.

INLEDNING

Presentation av David Ståhlberg som fr.o.m. 1 september 2010 har ersatt Agneta Börjesson som kontaktperson för POM på Jordbruksverket. David har en bakgrund inom växtekologi och -systematik och har arbetat på Jordbruksverket sedan 2007 med natur- och kulturmiljövården i odlingslandskapet.

MINNESANTECKNINGAR FRÅN TIDIGARE MÖTEN

På flera tidigare möten har det konstaterats att Jordbruksverket behöver ta fram en långsiktig strategi för FoU. Detta behov kvarstår. En annan återkommande punkt är att Perennagrupper inom POM:s föröknings- och marknadsgrupp bör ta fram en verksamhetsplan. Eva meddelar att flera träffar har ägt rum under året och att en plan finns. Eva ska skicka underlag till Jordbruksverket.

INFORMATION FRÅN JORDBRUKSVERKET

Jordbruksverkets växtavdelning, som David och Martin tillhör, håller på att organisera om. En svaghet i den nuvarande organisationen är att olika miljöfrågor hanteras av olika enheter. En ny avdelning för växt- och miljö ska bildas efter årsskiftet.

Miljömålspropositionen ger besked om att dagens övergripande miljömål kommer att kvarstå men att delmålen kommer förändras. Jordbruksverket räknar med mycket arbete under det närmsta året.

Ann-Marie Dock, som sitter med i det vetenskapliga rådet för biologisk mångfald, är Jordbruksverkets representant i den svenska delegationen vid CBD-mötet i Nagoya. Ingen från Jordbruksdepartementet är med. Torbjörn påpekar att CBM är med. David är Jordbruksverkets fokuspunkt för konventionen.

Under de närmsta fyra åren ska regeringen satsa 80 Mkr/år på Sverige – det nya matlandet. Idén är att förädling och innovationer ska bidra till landsbygdsutveckling. Matlandet är en möjlighet för POM och sammanfaller väl med den nyttjandefas som programmet nu går in i. Även Landsbygdsprogrammet för övrigt är en möjlighet. Projektidéer kan bollas med Jordbruksverket, Länsstyrelsen eller lokala LEADER-kontor.

FOU-PRIORITERINGAR 2011

Jordbruket lyser ut 1 Mkr för projekt som ska utföras under 2011. Beslut om medelstilleddelning fattas i februari efter samråd med programrådet.

Jordbruksverkets menar att projekten ska spegla att POM nu övergår från inventering till bevarande och nyttjande. Programrådet är överens om detta, men betonar samtidigt att karaktärisering och evaluering är nödvändiga första steg i en sådan inriktningsförskjutning. Programrådet är också överens om att projekten inte nödvändigtvis behöver begränsas till växter som samlats in inom POM:s upprop. Hilde understryker vikten av genotypkaraktärisering samt framför att projekt som har anknytning till växtförädling bör ha prioritet. Morten framhåller behovet av diversitetsstudier. Mats menar att det är angeläget att bygga upp ett komplett herbarium av trädgårdsväxter. Maria påpekar att bevarandearbete bör koordineras med genbanksverksamhet utanför Sverige och Norden.

Programrådet avfärdar Jordbruksverkets förslag att delar av FoU-anslaget skulle kunna användas till att utvärdera tidigare projekt. Programrådet delar dock uppfattningen att en utvärdering av FoU-verksamheten är önskvärd. Eva föreslår att en sammanställning görs över växter och växtgrupper som har undersökts. Göran framhåller att en sådan sammanställning är nödvändig för att kunna identifiera luckor. Det är Jordbruksverkets ansvar att verka för att en utvärdering kommer till stånd.

INFORMATION FRÅN SAMORDNARNA

Uppropen har kommit långt och är inne i slutfasen. Rosorna är helt klara. Vissa upprop kommer dock att fortsätta en bit in på 2011.

Diskussion om lämpligheten i att 'Lövhult', årets POM-ros, marknadsförs innan det är bestämt vad som ska bevaras. Eva menar att ibland behöver man använda marknadsföring i förebyggande syfte eller för att, så att säga, kittla näringen. Jordbruksverket stödjer denna pragmatiska hållning.

POM-märkning ska vara klar 2011.

Lena Nygårds och Jens Weibull har beviljats 1,2 Mkr från Landsbygdsprogrammet för projektet "Äldre köksväxter i odling och användning

på nytt”. Projektet är ett samarbete mellan myndigheter, odlare, kockar och mathandel. Bönan 'Signe', gråärten 'Solberga' och potatislök från Leksand används som modellexempel.

FÖRESKRIFT OM BEVARANDE- OCH AMATÖRSORTER AV KÖKSVÄXTER

Linda Qvarnemark från Jordbruksverket informerade om ny föreskrift om bevarande- och amatörsorter av köksväxter som ska beslutas före årsskiftet och träda i kraft 2011. Föreskriften är helt styrd av det s.k. köksväxtdirektivet. Föreskriften välkomnas inte av programrådet. Eftersom handlingsutrymmet är obefintligt ägnas föreskriften inte någon ingående diskussion. Hilde menar att sortlistan är en förlegad inrättning som inte efterfrågas av dem den är till för; man kan jämföra med t.ex. äppelodlingen som fungerar väl utan sortlista. Eva anför att det mest konstruktiva i nuläget är att satsa på information.

NÄSTA FAS AV POM, BUDGET OCH SAMORDNING 2011-2012

Budgeten (exkl. samordning) är oförändrat 8,5 Mkr/år och anslaget ska gå via Jordbruksverket (dvs. inte via SLU). Finansieringen av den samordning som leds av Eva och Jens ligger utanför detta anslag; Jordbruksverket, SLU och CBM står för vardera 440 000 kr/år. Eva påtalar att samordningskostnaderna har ökat. Viss samordning leds även av Jordbruksverket. Martin ger i uppdrag åt Eva och David att spalta upp samordningsuppgifterna så att det blir tydligt vem som gör vad.

Roland von Bothmer, SLU, har fått i uppdrag av SLU:s ledning att göra en organisatorisk översyn av den del av POM som ligger inom SLU (samordning, projektledning). I översynen ingår att identifiera potentiella synergier mellan POM och olika verksamheter inom och utanför SLU. Rolands bedömning är att POM har bra synergier utanför SLU men att synergimöjligheterna inom SLU, och då i synnerhet när det gäller utbildning och forskning, är underutnyttjade. En flytt från CBM till fakulteten för landskapsplanering, trädgårds- och jordbruksvetenskap (dvs. den fakulteten som ansvarar för växtförädling) kan ske i april. Roland slår fast att det är Jordbruksverket, inte SLU, som ska ha övergripande myndighetsansvar.

Mats menar att för aktörer utanför SLU är det av underordnad betydelse var inom SLU samordningen ligger. Hilde anför att sortsamlingar bör koncentreras till sådana anläggningar som bedriver forskning. Jordbruksverket anser att detta är en intern fråga för SLU. Martin understryker betydelsen av kontinuitet – den kompetens och erfarenhet som finns inom samordningen måste tillvaratas. Med tanke på POM:s övergång från inventering till bevarande och nyttjande är det samtidigt angeläget att POM organiseras på ett sådant sätt att dessa frågor kan drivas på ett så effektivt sätt som möjligt. Martin menar att livsmedelsfrågor ska ha en särskilt stor tyngd i det framtida arbetet. Martin upplyser vidare om att Jordbruksverket ska få ökat ansvar för internationella frågor om växtgenetiska resurser. Göran betonar vikten av att ha operativt ansvarig personal. Eva tror att en omorganisation kan bli en nytändning.

SAMMANSÄTTNINGEN AV NORDGENS ARBETSGRUPPER

Mats Gustafsson i arbetsgruppen för foder- och oljegrödor står i tur att avgå. Mats har ingått i nuvarande eller tidigare arbetsgrupper i flera omgångar. NordGen ska, i samarbete med programrådet, ta fram förslag på en lämplig ersättare. Denne bör ha kompetens inom oljeväxter, genetik och växtförädling. Beslut tas av Jordbruksverket.

KORT INFO FRÅN AKTÖRERNA

Morten rapporterar att NordGen under 2010 har fått fler beställningar än förväntat. Säkerhetslagret på Svalbard får PR via rysk media. NordGens ekonomiska situation är prekär. Den s.k. åttaårsregeln för anställningar är ett annat bekymmer som försvårar långsiktigt arbete.

Helena berättar att Pomologiska sällskapet, som firar tioårsjubileum, har tilldelats utmärkelsen Årets guldäpple av Kiviks musteri.

Mats berättar att Botan i Göteborg satsar på barnpedagogik. Mats uppger även om att FN har utsett 2011 till skogens år.

Maria berättar att Julita lägger ner sin köksträdgård för att istället satsa på byggnaderna.

Torbjörn informerar om att SEEDNet läggs ner och att SwedBio inleder samarbete med Stockholm Resilience Center. 2011 blir sista året för Naptek.

Göran informerar om att han ersatts av Leif Thorin som ordförande för FOR.

NÄSTA MÖTE

Mats är värd för nästa möte den 12 april 2011 på Botan i Göteborg.